

ИЗВЈЕШТАЈ РЕЦЕНЗЕНТА ЗА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

Подаци о високошколској установи	
Назив, адреса и е-mail адреса институције	Универзитет у Источном Сарајеву, Бука Караџића 30, 71123 Источно Сарајево, univerzitet@ues.rs.ba
Интернет адреса	www.ues.rs.ba
Назив, број и датум акта о оснивању	<ul style="list-style-type: none"> - Одлука о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву број: 02-1188/92 од 14. 09.1992. године - Одлуке о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву (02-1188/92 од 14.09.1992, Универзитета у Мостару 02-1187/92 од 14.09.1992. и Универзитета у Тузли 02-1186/92 од 14.09.1992) - Одлука о организовању универзитета у Републици Српској број: 02-1512/93 од 29.12.1993. године (овом Одлуком стављена је ван снаге Одлука о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву број: 02-1188/92 од 14. 09.1992. године)
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	4400592530000
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01029606
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	Република Српска (односно Народна скупштина Републике Српске у име Републике Српске – Бука Караџића бр. 2 Бања Лука)
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	Одлука Сената Универзитета о избору вршиоца дужности ректора Универзитета број: 01-С-319-XXXV/17 од 02.10.2017. године
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	број: 07.2-9485/07, датум: 25.12.2007.г. Дозвола за рад број: 07.023-3899/09 од 22.06.2009. године
Број и датум дозволе за рад ван сједишта	<ul style="list-style-type: none"> - Дозвола за рад ван сједишта за извођење студијских програма на првом циклусу студија за Право и Пољопривреду – за рад у Бијељини број: 07.023/612-216-4/10 од 01.10.2010. године - Дозвола за рад ван сједишта Правног факултета Пале – за рад у Сребреници (студијски програм Право) број: 07.023/612-555-2/10 од 09.11.2010. године

	<ul style="list-style-type: none">- Дозвола за рад ван сједишта Пољопривредног факултета Источно Сарајево – за рад у Власеници (студијски програм Шумарство) број: 07.023/612-356-2/10 од 12.10.2010. године- Дозвола за рад ван сједишта Пољопривредног факултета Источно Сарајево – за рад у Требињу (студијски програм Агромедитеранска производња) број: 07.023/612-5-2/13 од 21.10.2013. године- Рјешење о испуњености услова за рад Православног богословског факултета „Св. Василије Острошки“ у Фочи за рад ван сједишта – за рад у Добоју број: 07.023/612-364-1/11 од 26.12.2011. године	
Организационе јединице које се посјећују и одговорна лица	ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ Студијски програм: Пољопривреда Декан: доц.др Дејана Станић; Координатор за квалитет: мр Милан Југовић Предсједник Комисије за писање извјештаја: Проф.др Весна Милић	
Контакт особа (за посјету)	Доц.др Дејана Станић	
Број телефона	+387 57 320 330 и +387 57 340 464	
Програми пријављени за евалуацију		
Назив студијског програма:	Ниво студија	Назив(и) излазних квалификација
Пољопривреда	I циклус	Дипломирани инжењер пољопривреде

ДОБРЕ СТРАНЕ:

- ✓ Постоје документи којима се дефинише начин усвајања, процес развоја студијских програма, њихових садржаја и излазних квалификација, исхода учења, те њихове релације са политикама циљевима и стратегијама ВШУ, односно донешена су законска и подзаконска акта на нивоу Републике Српске, Универзитета у Источном Сарајеву, Пољопривредног факултета (интерна акта), и докуметни који су дефинисани на нивоу ЕУ, а односе се на европски простор високог образовања.
- ✓ На нивоу Универзитета у Источном Сарајеву, постоји документ којим се испитује квалитет студијских програма, предмети који се изводе у оквиру истих, педагошки рад наставника и сарадника, те функционисање служби организационих јединица од стране студената – Правилник о студентском вредновању квалитета студија, а чије оцјене су у складу са Законом о високом образовању Републике Српске (став (2), члан 77. и 78).
- ✓ На нивоу Пољопривредног факултета – студијски програм Пољопривреда, постоје и докуметни који потврђују да се примјењује процедура и учешће студената у оцјени квалитета студијског програма Пољопривреда (студије првог циклуса) (резултати анкете везано за квалитет студија (приложени документи бр. 3.4; 5.1.;5.2;5.3).
- ✓ На нивоу Пољопривредног факултета – студијски програм Пољопривреда, оцјена квалитета стдијског програма од стране студената се реализује и кроз директно учешће студената у раду ННВ у креирању наставно – образовног процеса, што је регулисано актима; Статут Универзитета и Статут Пољопривредног факултета. На нивоу Пољопривредног факултета је формиран и савез студената кроз који функционишу и износе своје проблеме и приједлоге (приложени документи 5.4; 2.zapisnik_Vijeće).
- ✓ Постоје документи (приложени линкови) који потврђују да се процес припреме студијског програма Пољопривреда за иновирање базирао на поштовању одређених препорука садржаних у извјештају пилот акредитације 33 студијска програма укључујући 6 са Универзитета у Источном Сарајеву; екстерне евалуације Универзитета од стране Агенције за акредитацију високошколских установа у Републици Српској из 2013. Године; Директиве 2005/36/ЕЗ Европског парламента и Вијећа Европе о признавању стручних квалификација од 7. септембра 2005. године; Директиве 2013/55/ЕУ Европског Парламента и Савета о измјенама и допунама Директиве 2005/36/ЕЗ о признавању стручних квалификација и Уредбе Европске уније број 1024/2012 о административној сарадњи путем информационог система за унутрашње тржиште од 20. новембра 2013. године.
- ✓ Постоје документи да је извршена измјена студијског програма Пољопривреда на другом циклусу студија . Наиме, утвђена је потреба за измјенама већим од 20 ECTS бодова, што је захтјевало лиценцирање новог студијског програма Пољопривреда са три усмјерења: биљна производња, анимална производња и агроеконимика и рурални развој (60 ECTS бодова). У креирању студијског програма Пољопривреда – други циклус студија и изради елабората учештовала су катедре Пољопривредног факултета, док су студенти своје мишљење изнијели преко својих представника који су чланови Научно-наставног вијећа Пољопривредног факултета. (Дозвола за извођење студијског програма-приложени документ 4.7.).
- ✓ У документу - Елаборат о оснивању студијског програма Пољопривреда (240 ECTS) наведени су референтни студијски програми са којима је усаглашен студијски програм Пољопривреда, Универзитет у Источном Сарајеву.
- ✓ Студијски програм основних академских студија Пољопривреда је формално и структурно усклађен са утврђеним предметно специфичним стандардима за акредитацију.
- ✓ Образовни циљеви студијског програма Пољопривреда укључују и остварују четири препоруке Савјета Европе у вези са сврхом високог образовања. (приложени документ 4.10.a).

- ✓ Образовни циљеви студијског програма Пољопривреда су дефинисани у документу – Елаборат о оснивању студијског програма, као и исходи учења, те подударни са садржајем студијских програма и нивоом циклуса студија и у складу су са стратегијом Пољопривредног факултета у Источном Сарајеву.
- ✓ Образовни циљеви студијског програма и исходи учења су упоредиви са истим и/или сличним програмима на високошколским установама у БиХ (студијски програм Агрономија који се организује на Технолошком факултету у Тузли) и иностранству (у Словенији (Biotechnical Faculty, University of Ljubljana, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo, Maribor), Чешкој Републици (Mendelova zemedelska a lesnicka Univerzita v Brne, Agronomicka fakulta, Brno, Česka zemedelska Univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinovych a prirodnzch zdroju, Praha).
- ✓ Исходи учења су јасно дефинисани и врши се вредновање остваривања, за шта постоје докази (Елаборатом о оснивању студијског програма (стране 8. и 9.) опште и специфичне компетенције (документи означени са 4.11а).
- ✓ У књизи предмета (4.11) дат је преглед обавезних и изборних предмета, као и њихов кратак садржај, затим циљ и исход учења посебно за сваки предмет, отерећеност студента, обавезе студента, неопходна литература
- ✓ Постоји израђена матрица исхода учења на нивоу студијског програма која јасно дефинише у оквиру којег предмета, у којем обиму и кроз које активности се остварују дефинисани исходи учења и за то постоји доказ о исходима учења по предмету и збирној матрици компетенција (документ 4.12 и 4.12а).
- ✓ Студијски програм Пољопривреда (са три усмјерења: Општи, Биљна производња и Сточарство) је конципиран да на интердисциплинаран, цјеловит и свеобухватан начин, пружа студентима најновија научна и стручна сазнања из области пољопривредне производње.
- ✓ Наставни план и програм за први циклус академских студија Пољопривреда садржи преглед обавезних и изборних предмета, оквирни садржај наставне материје за сваки од предмета, оптерећење студента по предмету, бодовну вриједност сваког предмета исказану у складу са ECTS-ом, начине провјере и вредновања континуираног стицања знања студента, бодовну ECTS вриједност завршног рада на I и II циклуса студија, методе обезбјеђивања квалитета, листе обавезне и допунске литературе за сваки поједини предмет, обавезне и специфичне опрему за извођење програма/предмета према захтјевима дате научне области.
- ✓ Излазне компетенције студената су обухваћене садржајима у оквиру наставних планова и програма (силабуси предмета) садржаји су равномјерно распоређени по предметима.
- ✓ Пољопривредни факултет има израђене формалне поступке за одобравање, праћење и контролу програма студија: Катедре, Наставно - научно вијеће, Комисије за обезбјеђење квалитета и самовредновање.
- ✓ Подзаконским актима је регулисано питање укључивања студената другог и трећег циклуса академских студија (Правила о студирању на другом циклусу студија на Универзитету у Источном Сарајеву; Правилник о студирању на докторским студијама и стицању звања доктора наука Универзитета у Источном Сарајеву, Члан 22.)
- ✓ Значајна заинтересираност за истраживање код студената другог и трећег циклуса (реализација истраживања на отвореном пољу, у заштићеним просторима, лабораторије Пољопривредног факултета).
- ✓ Успостављена је стручна пракса на нивоу УИС, те регулисана Правилником о стручној пракси студената.
- ✓ Уведена практична настава на студијском програму Пољопривреда првог циклуса студија
- ✓ Реализација практичне наставе се остварује на бази потписаних уговора са пружаоцима праксе и евидентира у документу „Дневник стручне праксе“ .

- ✓ Самоевалуациони извјештај у циљу побољшања квалитета Факултета и студијског програма, и редовно спровођење студентске анкете су механизми за идентификовање потреба за прилагођавањем наставних планова и програма на Пољопривредном факултету.
- ✓ Постојање линка на веб страници Пољопривредног факултета на који се дипломирани студенти пријављују ради обезбјеђивања доступности контакт адреса и сотваривања сарадње са Пољопривредним факултетом.
- ✓ Постојање документа - на нивоу УИС, на бази ког у складу са процедуром за извођење мјера за побољшање сви запослени радници, студенти и трећа лица могу поднијети приједлог мјере за побољшање квалитета рада УИС.
- ✓ Примјењује се европска методологија рачунања и додјељивања ECTS кредита/бодова појединим предметима, дефинисана у документима; Правила студирања на првом циклусу студија, Универзитет Источно Сарајево, члан 2. као и Статут Пољопривредног факултета, члан 38.
- ✓ Број стечених бодова на предметима одговара стварном оптерећењу студената и број бодова који се стиче у оквиру предмета равномјерно је распоређен на предиспитне и испитне активности (код значајног броја предмета на оба усмјерења студијског програма Пољопривреда, однос броја бодова предиспитних и испитних обавеза је уравниожен; 50 бодова предиспитне обавезе, а 50 испитне).
- ✓ На нивоу Пољопривредног факултета (интерни акти) постоје три документа, којима су регулисане процедуре израде завршног и мастер рада, као и права и обавезе студента и ментора, те услова за менторство.
- ✓ Студенти током похађања студијског програма Пољопривреда и након завршетка студија стичу квалификације које су у складу са циљевима студијског програма.
- ✓ Постоје дефинисане процедуре за стицање и признавање квалификација (процедура описана у Апликацији за екстерну рецензију); интерни прописи којима се регулишу поступци и одговорна тијела за анализу уписа студената и напредовање студената (наведени и описана процедура уписа и напредовања студената у Апликацији за екстерну рецензију).
- ✓ Постоје документи којима се описује стечена квалификација, исходи учења, ниво, садржај и статус који су студенти завршили (на основу Правилника о садржају јавних исправа које издају високошколске установе („Службени гласник Републике Српске“, број 78/11, 46/14 и 54/14) се издају дипломе о стеченом академском звању на свим циклусима студија и додатак дипломи за све циклусе студија).
- ✓ Пољопривредни факултет у ИС има развијене канале двосмјерне размјене наставника и студената (послови везани за међународну сарадњу су повјерена продекану за науку и истраживање и у вези је са универзитетском канцеларијом за међународну и међууниверзитетску сарадњу Универзитета, као и угодан начин признавања стечених знања током размјене (Правила студирања на првом циклусу студија).
- ✓ Пољопривредни факултет у Источном Сарајеву има јасно дефинисане циљеве у погледу развоја људских ресурса и запошљавања кадрова, а састоји се у осигурању властитог кадра. Реализација овог циља у значајној мјери зависи од расположивости финансијских средстава.
- ✓ Универзитет у Источном Сарајеву има успостављене јасне и транспарентне процедуре и критерије усаглашене са законским захтјевима за запошљавање наставника, као и напредовања наставника и сарадника у виша звања. У оквиру релевантних законских (Закон о високом образовању) и подзаконских аката (Правилник о избору академског особља) су јасно прецизирани услови избора и напредовање наставника у виша звања (приложена документација за потребе екстерне евалуације у фолдер 1.а).
- ✓ Структура постојећег наставног и сарадничког кадра на студијском програму Пољопривреда (у сталном радном односу) говори о високом учешћу младог сарадничког кадра (11 виших

асистената и 1 асистент) у односу на број редовних (2), ванредних (4) и доцената (7), што се са аспекта дугорочног осигурања властитог наставничког кадра може оцијенити позитивним.

- ✓ Захваљујући успостављеној Евиденцији научноистраживачког рада (*eNIR*) нивоу Универзитета ИС могуће је пратити напредовање и истраживачки рад наставника и асистената студијског програма Пољопривреда. Поред тога, продекан за НИР Пољопривредног факултета израђује годишње извјештаје о научним и стручним активностима наставног кадра (подаци о броју објављених радова, учешћа на пројектима и другим научноистраживачким активностима) те их доставља проректору за НИР (приложени документи 3.1 и 3.1.а). Дакле, праћење и анализе научног и стручног кадра наставника се врши како на нивоу Универзитета тако и Пољопривредног факултета у Источном Сарајеву.
- ✓ Студијски програм Пољопривреда остварује значајну међународну сарадњу, која се манифестује кроз мобилност студената и наставног кадра, те учешћа на заједничким пројектима (приложена листа потписаних међународних споразума о сарадњи, приказ досадашње мобилности студената и наставног особља са студијског програма, као и гостујућих професора са других универзитета са којима Пољопривредни факултет има потписан споразум о сарадњи, те до сада реализовани међународни пројекти).
- ✓ Студенти се укључују у процес креирања студијског програма, процес учења и подучавања путем својих представника, који активно учествују у раду Наставно – научног вијећа Пољопривредног факултета, затим путем студентске анкете.
- ✓ Примјењују се савремене методе учења (наставни процес се реализује углавном кроз разлићите облике рада предавања, аудиторне и лабораторијске вјежбе, израду задатака и пројеката, истраживачких задатака, приступних и семинарских радова, интерактивних радионица, експерименталне вјежбе, практичне радове). и постоје докази у форми евиденција о присуству/одсуству студента на настави/вјежбама.
- ✓ Помоћу студентских анкета се на систематичан начин прикупљају подаци о квалитету наставног процеса, организацији студија, квалитету наставног кадра, квалитету физичких ресурса, квалитету служби факултета.
- ✓ Настава се изводи на начин да се иста прилагођава потребама и жељама студената по питању додатних консултација и интерактивности (редовне консултације у договору са професорима, термини истакнути на кабинетима предавача или на сајту Факултета).
- ✓ Уведена пракса организовања додатних консултација студената са деканом и продеканом за наставу у вријеме одржавања испитних рокова, што се позитивно рефлектовало на повећану пролазност студената.
- ✓ Организовање редовних мјесечних састанака представника студената по годинама са продеканом за наставу, са циљем измјене или корекције у оквиру наставног процеса (више теренске наставе, повећан фонд часова практичне наставе на појединим предметима (нпр. резивање воћа), посјета фармама, плантажама, расадницима.
- ✓ Настава се изводи на начин који утврђује сваки наставник за свој предмет.
- ✓ Организована настава и за ванредне студенте према Наставном плану и наставним програмима који се примјењују у настави за редовне студенте, у складу са Правилником о организовању ванредног студија.
- ✓ Представници студената Пољопривредног факултета су укључени у рад тијела високошколске установе чија је надлежност управљање и доношење одређених одлука о студијским програмима (на нивоу Универзитета; Сенат, Управни одбор, Комитета за квалитет, Етичког комитета, на нивоу Факултета ;ННВ).
- ✓ Студенти су упознати са правилима студирања и процедуром жалбе, те су им ови документи констатно доступни (web сајт, студентска служба, огласна табла).

- ✓ Систем информисања јавности о раду Пољопривредног факултета у ИС је објективан, правремен, са ажурираним информацијама о студијском програму Пољопривреда (документ „Информатор“) на интернет страници, огласним плочама и студентској служби Факултета.
- ✓ Систем комуницирања са студентима и особљем Факултета је успостављен; информације о предавањима, консултацијама, испитима и предметним обавезама се поред непосредне комуникације између професора и студената, могу наћи на интернет страници Факултета, у студентској служби и на огласним плочама.
- ✓ Систем комуницирања Пољопривредног факултета са јавношћу се базира на документу – Политика и Стратегија комуникације са јавношћу УИС, у оквиру које су јасно дефинисани дугорочни правци односа са јавношћу са циљем промоције и подизања рејтинга установе.
- ✓ Стопе пролазности и просјечне оцјене студената по предметима се редовно објављују у виду извјештаја који се припрема од стране продекана за наставу и студентске службе Факултета, а исти се даље прослеђује на увид Наставно – научном вијећу Факултета.
- ✓ Организовање промотивних активности са циљем упознавања јавности о Пољопривредном факултету и студијском програму Пољопривреда (средње школе, ТВ, радио станице и други медији), организовање међународног научног скупа AgroSym.
- ✓ Пољопривредни факултет сваке године израђује водич за будуће студенте са свим неопходним информацијама везаним за студијски програм, план студијског програма и припремна питања за пријемни испит, који се у електронској форми објављује на интернет страници Факултета.
- ✓ Пољопривредни факултет располаже са опремом, распоређеном у одјељењима, учионицама и лабораторијама, и обезбјеђује задовољавајуће и квалитетно извођење наставног процеса и вјежби на студијском програму Пољопривреда.
- ✓ Пољопривредни факултет располаже и са четири лабораторије (за Хемију и Биохемију, Биологију и Физиологију биљака, Ратарство и Оплемењивање биљака са сјеменарством и Лабораторија за Агрохемију и Педологију), у којима се изводе вјежбе. Лабораторије су смјештене у сједишту Факултета (зграда Електротехничког факултета у Источном Сарајеву. Факултет континуирано ради на опремању лабораторија и ван сједишта Факултета (лабораторије за Хемију и Биологију у Бијељини, и Власеници (Хемија, Ботаника и кабинет за информатику). У ранијем периоду опремљене су лабораторије за мљекарство, као и за испитивање квалитета сточне хране.
- ✓ Пољопривредни факултет посједује огледно поље површине 1 ха, за чије одржавање је обезбјеђена механизација, пластеник у кругу Електротехничког факултета и стаклара површине од 30 м². Ван сједишта Факултета, у Бијељини се налази огледно поље површине од 0,3 ха гдје је подигнут воћњак и набављен пластеник од 100 м² у ком се организује практична настава из Повртларства. Подршка за организовање дијела практичне наставе из Ратарства се обезбјеђује и кроз потписане уговоре са правним лицима (ПД Семберија).
- ✓ Пољопривредни факултет има обезбјеђену бежичну мрежу за коришћење интернета; информатички опремљену канцеларију за потребе Савеза студената, рачунарску опрему, видео пројекторе, техничку опрему за извођење наставе на студијском програму, информатичку опрему за службе факултета, властите наставно – научне базе, библиотеку (библиотечки фонд од 4.487 јединица).
- ✓ Библиотека Пољопривредног факултета је укључена на Cobiss систем који омогућава размјену библиотечке грађе и набавку недостајуће грађе са свим државама прикљученим на Cobiss (Словенија, Македонија, Србија, Црна Гора, Бугарска, Албанија), те има обезбјеђен приступ академској мрежи Републике Српске (Сарнет-у).
- ✓ Учешће на конкурсима за научно – истраживачке пројекте које финансира МНТ
- ✓ Добра сарадња са ресорним министарствима Владе Републике Српске, локалним заједницама.

- ✓ Систем информисања студената студијског програма Пољопривреда о расположивим ресурсима се базира на директној комуникацији са наставницима и сарадницима, студентском службом, библиотеком, и директној комуникацији студената са продеканом за наставу.
- ✓ Успостављена добра сарадња са локалним заједницама, која је резултирала финансијском подршком за организовање наставе студијског програма Шумарство (Власеница), за обезбјеђење дијела финансијских средстава за набавку лабораторијске опреме, земљишта за огледно поље, стипендирање студената и асистенте на другом и трећем циклусу, за подршку организацији међународног скупа AgroSym.
- ✓ Пољопривредни факултет је потписао више уговора о сарадњи са факултетима (општих и посебних) у земљи и иностранству (приложени документи 8.4.;8.5, фолдери 1.10;1.14;1.15), што је омогућило укључивање у међународне пројекте, пружање консултативне и истраживачке услуге, похађање практичне настава за студенте у БиХ и иностранству, истраживања за наставнике и сараднике, као и могућност укључивања иностраних парнтера у организацију и су-организацију скупа AgroSym.
- ✓ Пољопривредни факултет у ИС је издавач међународног часописа Agrofor . Часопис је успостављен у сарадњи са 25 истраживачких и академских институција.
- ✓ Препоруке од стране Комисије за екстерну евалуацију из 2013. године студијског програма Пољопривреда су успјешно реализоване, а односиле су се на модернизацију и опремање простора; унапређењу и раду Катедри (Катедра за биљну производњу, Катедра за агроэкономику и рурални развој и Катедра за анималну производњу и ветеринарство), те формирањем Катедре за хортикултуру; мобилности наставног особља и студената; успостављању великог броја општих и посебних споразума са институцијама у иностранству.

СЛАБЕ СТРАНЕ:

- ✓ Недостатак посебно прописаних процедура (интерни акти Пољопривредног факултета) за анкетирање послодоваца, чији резултати ће се користити за периодична прилагођавања наставног плана и програма првог циклуса академских студија студијског програма Пољопривреда.
- ✓ Усљед недостатка формалних процедура, комуникација са послодавцима и дипломцима се искључиво базира на личним контактима (вербална, неформална).
- ✓ Не постоји регистрована Алумни организација на Пољопривредном факултету.
- ✓ Недостатак евиденције о континуираном прикупљању повратних информација о квалитету студијског програма од привредних и ванпривредних организација, гдје су запослени бивши студенти, који су завршили овај студијски програм.
- ✓ Недостатак евиденције везан за поступак периодичног ревидирања студијског програма и измјене наставног плана.
- ✓ Недовољна заинтересованост студената основног студија за научно – истраживачки рад.
- ✓ Недостатак интерног акта унутар Пољопривредног факултета за детаљније регулисање питања извођења практичне наставе.
- ✓ Недостатак софтвера за провјеру завршних радова са циљем спречавања појаве плагијата.
- ✓ На нивоу студијског програма Пољопривреда се не обавља периодично мјерење задовољства субјеката који запошљавају студенте, и због тога не постоји могућност да се резултати тих мјерења користе у развоју и унапређењу наставних планова и програма
- ✓ Не постоје докази да се резултати студентских анкета након презентовања и анализе на сједницама научно-наставних вијећа, као и на сједницама Сената и Комитета за осигурање квалитета Универзитета, користе ради предузимања одређених превентивних и корективних акција у циљу унапређења квалитета.
- ✓ Недосљедно уважавање примједби и приједлога студената од (резултати студентске анкете код оцјењивања предметног наставника и асистента, као и самог предмета) од стране

појединих наставника (неки наставници их прихватају са циљем повећања квалитета наставног процеса и програма, други наставници не).

- ✓ Садржај, односно информације о Пољопривредном факултету и студијским програмима који се изводе у оквиру истог, а налазе се објављене на интернет страници Факултета, нису доступне на једном од страних језика (нпр. Енглески језик).
- ✓ На Пољопривредном факултету се не води евиденција о запослености свршених студената студијског програма Пољопривреда.
- ✓ Укљученост привреде и праксе (тржишта рада) у циљу унапређења студијског програма и наставног плана није на задовољавајућем нивоу,
- ✓ Не постоје анализе потреба за евалуацијом и унапређењем студијског програма Пољопривреда, које се израђују у циљу снимања потреба тржишта рада, кретања на тржишту и на основу истих дају препоруке за процес унапређења Програма. Једине промјене у циљу унапређења студијског програма су рађене на основу интересовања студената за неке научне дисциплине у намјери повећања процента пролазности, што није довољно.
- ✓ Недостатак финансијских средстава представља главни фактор који опструира спровођење добре политике управљања људским ресурсима на Пољопривредном факултету и Источном Сарајеву.
- ✓ Недовољан број објављених научних радова у научним часописима са IMPACT фактором од стране властитог наставничког и сарадничког кадра студијског програма Пољопривреда.
- ✓ Едукација и обука административног особља на Пољопривредном факултету није довољна, и до сада су углавном биле везане за информацијске технологије. Лимитирајући фактор су финансијска средства за едукације и обуке ненаставног особља.
- ✓ Један од основних проблема представља недостатак простора за постављање, даље ширење и опремање лабораторија и пријем кадрова (лаборанти који ће радити у модерно опремљеним лабораторијама), за читаонице у склопу библиотеке Пољопривредног факултета у сједишту, за смјештај рачунара које би студенти користили за претраживање и прикупљање неопходне литературе (припрема семинарских радова, завршних радова, мастер радова, докторских дисертација, али и код писања научних и стручних радова).
- ✓ Недовољан број уџбеника за студенте.
- ✓ Улагања у физичке ресурсе као подршка студентима у извођењу наставе зависи од расположивих финансијских средстава.
- ✓ Главни извор средстава неопходних за наставни и научни програм представља буџет Републике Српске, што на неки начин лимитира дугорочно планирање финансијске сигурности. Из буџета Републике Српске финансирају се бруто плате запослених, накнаде и мањи дио материјалних трошкова.
- ✓ Властити приходи Факултета нису довољни за потребе финансирања континуитета пословних активности и компензацију недостајућих средстава у буџету.
- ✓ Структура властитих прихода показује да највеће учешће имају приходи остварени на основу школарина и других надокнада од студената у висини од 12%(документи 7.6. и 7.6а), док су од услуга трећим лицима (лабораторије, консултантске услуге, обуке) веома незнатни. Структура властитих средстава Пољопривредног факултета је неповољна, посебно имајући у виду да је на јавним универзитетима у Републици Српској у последње три године примјетан тренд смањења уписа студената, укључујући и на Пољопривредном факултету у Источном Сарајеву, и студијском програму Пољопривреда, а за очекивати је да се он и даље настави. Стога, Пољопривредни факултет у Источном Сарајеву, и студијски програм Пољопривреда би убудуће морали да раде на успостављању нових модела финансирања високошколске установе (финансирање ВШУ не би требало бити искључиво базирано на школаринама од студената).

- ✓ Недовољно учешће у позивима ЕУ за финансирање пројеката: TEMPUS, ERASMUS, HORIZON 2020, COST.
- ✓ Генерално, велики проблем за Пољопривредни факултет представља мањак простора, који је између осталог био препознат и од стране Комисије за екстерну евалуацију из 2013. године, уз препоруку да се то питање мора рјешавати уз подршку руководства УИС.

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ:

- ✓ Израда процедура за учешће екстерних релевантних организација – привредних и ванпривредних у погледу испитивања квалитета студијског програма Пољопривреда.
- ✓ Током формалних поступака за одобравање, праћење и контролу програма студија почев од Катедре, Наставно – научног вијећа, Комисије за обезбјеђивање квалитета и самовредновање, када се врши периодично ревидирање и измјена студијског програма, све промјене наставног плана се морају евидентирати у виду записника (доказа), из ког би се јасно видјело да је промјена иницирана од стране катедре, ННВ, Комисије за обезбјеђивање квалитета, и да ће бити реализована (у форми доншење одлуке). Ово посебно треба имати на уводу и код спровођења будућих екстерних евалуација студијског програма Пољопривреда, јер за потребе ове евалуације није приложен нити један записник који доказује да се врши периодичне измјене наставног плана и програма.
- ✓ Студенти првог циклуса студија требају да се мотивишу за укључивање у научно – истраживачки рад током цијелог студија, између осталог и кроз учешће у научно – истраживачким пројектима који се реализују на Пољопривредном факултету, односно од стране наставника и сарадника, као носиоца имплементирања датих пројеката.
- ✓ Израда интерног акта (Правилника о практичној настави на Пољопривредном факултету), којим би се детаљније регулисала питања извођења практичне наставе
- ✓ Улогу ментора / лица из институција даваоца праксе, морају имати и наставници, односно активније укључивање наставниг кадра заједно са продеканом за наставу у процес планирања и евалуације задатака у оквиру реализоване праксе.
- ✓ Наставни кадар, односно чланови катедри у оквиру првог циклуса академских студија СПП заједно са продеканом за наставу треба да се активније укључе у дефинисање циљева и задатака за студенте који морају бити реализовани током студентске праксе. Конкретно, која знања и вјештине студенти студијског програма Пољопривреда треба да стекну током практичне наставе. То захтјева додатни ангажман наставника који ће поред ментора из институције даваоца праксе, студенту указати и дати одређене инструкције у смислу шта је за њега најважније за одређени ниво знања, за први циклус студија, да научи код давоца праксе, тј. која практична знања и вјештине су потребне да се стекну.
- ✓ Неопходно је дефинисати критерије на бази којих се врши оцјењивање стручне праксе, односно да ли је пракса „успјешно“ или „неуспјешно обављена“, како је то наведено у Правилнику о извођењу практичне наставе на УИС?
- ✓ Генерално, студијски програм Пољопривреда има добро постављене темеље за стицање теоријског знања, али за излазни профил овог студија, неопходан је кадар који ће имати и значајнија практична знања и вјештине стечена током студија. Стога се питање практичне наставе поставља као једно од кључних питања унапређења овог студиског програма
- ✓ Оснивање Алумни организације на Пољопривредном факултету, са циљем повезивања Пољопривредног факултета са дипломцима и привредом, организовања састанака и сусрета (једном или више пута) на годишњем нивоу, гдје би предсатвници факултета, дипломци (запослени дипломирани инжењери) могли да дискутују и размјењују мишљења о актуелним питањима у сектору пољопривреде, отварању нових могућности запослења за студенте који завршавају факултет, проблемима са којима се дипломци сусрећу у раду и друго. У погледу

реализације идеје оснивања Алумни организације на Факултету, активније учешће и улогу би требао да има и Савез студената ПФ.

- ✓ У наредном периоду Пољопривредни факултет треба да ради на увођењу софтвера и провјере радова на свим нивоима студија ради спречавања појаве плагијата.
- ✓ План и вредновање различитих метода реализације наставе и других облика учења у значајној мјери би требало више да зависе од резултата евалуације наставног плана и програма интерних (наставника, студената) и екстерних страна (свршени студенти/дипломци и послодавци). У случају да се ова активност планира у наредном периоду, неопходна је већа инволвираност екстерних страна (припрема анкетних листова за запослене студенте и послодавце).
- ✓ На бази садржаја самоевалуацијског извјештаја и апликације за потребе ове екстерне рецензије, евалуација наставног плана (предмети, методе реализације и др.) структура и садржај студијског програма се периодично вреднује углавном од стране интерних страна (наставници) и студената путем студентске анкете. Препорука је да свако наредно ревидирање или иновирање мора бити поткрепљено документима у виду записника, у којима је јасно назначена измјена наставног плана, или увођење одређених метода за реализацију наставе и других облика учења (записници катедри, ННВ и Комисије за обезбјеђивање квалитета¹).
- ✓ Увести механизам за контролу примјене резултата студентске анкете који се односе на квалитет наставног кадра, са циљем подизања нивоа квалитете наставног процеса и студијског програма. У противном смисао спровођења студентске анкете се доводи у питање.
- ✓ Планирати да се ради на превођењу садржаја интернет странице Пољопривредног факултета на један од страних језика, по могућности на енглеском, генерално у циљу повећања видљивости установе у јавности, и то превасходно у међународној јавности. Садржај интернет странице на енглеском језику отворило би нове могућности, у погледу ширења и успостављања међународне сарадње и са другим универзитетима и факултетима у ЕУ и шире (иако је Факултет већ по питању међународне сарадње и споразума доста добро позициониран), мобилност студената (посјете страних студената, похађање једног од нивоа академских студија на Факултету (први, други, трећи); мобилност наставног особља, заједничко учешће на међународним пројектима и др.
- ✓ Обавезно планирати увођење евиденције о студентима који су завршили Пољопривредни факултет, односно студијски програм Пољопривреда, и након тога нашли запослење (у приватним предузећима), јавним институцијама или се пак баве властитом пољопривредном производњом. Поново се наглашава значај формирања и регистрација Алумни организације Пољопривредног факултета, јер на бази повратних информација од стране дипломираних и запослених студената, укључујући и њихове послодавце, у значајној мјери се може унаприједити квалитета студијског програма и наставног плана у цјелини.
- ✓ Планирати организовање скупова (нпр. радионице, радни састанци) периодично са представницима привреде и других релевантних институција и добијања повратних информација на питање шта тржиште рада захтјева од свршених студената, односно које компетенције, односно знања и вјештине морају посједовати како би се суочили са изазовима у производњи, или кроз обављање других послова у зависности од мјеста запослења. Препорука је да се манифестације попут Дани факултета или током организације међународног скупа Агросим, максимално искористе за организацију скупова на ову важну тему (наведене манифестације су праћене присуством академске и пословне заједнице, надлежних министарстава Републике Српске; Министарство пољопривреде, шумарства и водпривреде, Министарство науке и технологије Републике Српске, Министарство просвете и културе,

¹ Напомена: Нису приложени за екстерну рецензију.

представници општина регије Источно Сарајево, Коморе инжењера пољопривреде Републике Српске, пољопривредних удружења, задруга и др.).

- ✓ Интензивирати сарадњу између Пољопривредног факултета (студијског програма Пољопривреда) с привредом и праксом (тржиште рада).
- ✓ Избор и пријем квалитетних кадрова од стране руководства Факултета, односно лабораната, који ће радити у модерно опремљеним лабораторијама.
- ✓ Стварање услова за напредовање у виша звања младог сарадничког кадра (виши асистенти 11 и 1 асистент), чиме се дугорочно гледано осигурава властити наставнички кадар. Надаље, кроз осигурање властитог наставничког кадра, број ангажованих наставника (12) са других универзитета би се смањило, што би напосљетку резултирало и смањењу издавајања за исплате плата из властитих средстава Факултета, и та средства би се могла искористити за друге намјене.
- ✓ Радити на повећању броја објављених научних радова у научним часописима са IMPACT фактором од стране властитог наставничког и сарадничког кадра студијског програма Пољопривреда.
- ✓ Један од задатака руководства Факултета би се односио и на креирање услова за организовање обука за ненаставно особље, посебно за лаборанте, јер поред подршке наставницима и сарадницима током извођења лабораторијских вјежби, лаборанти би пружали значајну подршку и за пружање услуга трећим лицима.
- ✓ Радити на повећању броја учбеника, кроз подршку активнијој издавачкој дјелатности Факултета за шта су неопходна одређена финансијска средства.
- ✓ Мањак простора на Пољопривредном факултету у ИС, као један од већих проблема са којим се ова институција суочава, укључујући и студијски програм Пољопривреда, изискује значајне напоре у правцу добијања како институционалне тако и финансијске подршке са циљем обезбјеђивања властитог простора. Препорука је да би руководства Факултета и Униерзитета у ИС у наредном периоду требала да уложе заједничке напоре у циљу обезбјеђивања трајног властитог простора за Пољопривредни факултет, обзиром на чињеницу да је много уложено у опремање, лабораторија, учионица и др.
- ✓ Структура властитих прихода Пољопривредног факултета, и студијског програма се мора измјенити (структура властитих прихода се не смије искључиво базирати на школаринама студената, а у прилог томе говори тренд смањења уписа у последње три године), односно радити на обезбјеђивању финансијских средстава кроз пружање услуге трећим лицима, јер Факултет има опремљене лабораторије, затим кадар (уз напомену да се за лаборанте који раде у лабораторијама периодично организују обуке); пружање консултантских услуга индивидуалним пољопривредним произвођачима, пољопривредним удружењима, задругама и предузећима у пољопривредном сектору, као и организовање обука.
- ✓ Неопходна је већа укљученост наставног кадра студијског програма Пољопривреда у међународне научно – истраживачке пројекте (COST, HORIZON 2020), посебно ако се има у виду да Пољопривредни факултет у Источном Сарајеву има добро развијену мрежу партнера из реда високошколских и научно – истраживачких институција како унутар БиХ тако и изван (ЕУ и шире).

МЈЕСТО И ДАТУМ:

ПОТПИС РЕЦЕНЗЕНТА: _____